

המוציא עצה, שהוא תבן של מיני קיטניות, שיעורו הוא — **כמלא פי גמל**. שהוא גדול יותר מפי פרה. אבל המוציא עצה כמלא פי פרה אינו חייב, לפי שאינה ראויה למאכל פרה.

המוציא עמיר, קש של שבלים [עין תוס'] יש פרק כירה ההבדל בין קש לתבן] — **כמלא פי טלה**, שהוא גדול יותר מפי הגדי [דלהלן]. כי העמיר אינו ראוי למאכל הגדי, ולכן משערין בטלה.

עשבים, שהם רכים יותר, וראויים בין לטלה ובין לגדי, חייבים עליהם אפילו בשיעור הקטן של **כמלא פי גדי**.

עלי שום ועלי בצלים, אם הם לחים שראויים רק למאכל אדם⁽¹⁾ שיעורם — **כמלא פי הגדי** שהוא השיעור של כל מאכל אדם לכל מלאכות שבת.

ואם הם **יבשים**, שראויים אף למאכל גדי שיעורם — **כמלא פי הגדי** שהוא פחות מכגורגרת.

וכל אלו, **אין מצטרפין זה עם זה** לשיעור שלם. כגון, אם הוציא תבן פחות ממלא פי פרה והעצה משלימה את השיעור החסר, אינו חייב, **מפני שלא שוו בשיעוריהן**.

ובגמרא מבואר שרק העצה, ששיעורה גדול מהתבן, אינה מצטרפת להשלים לתבן לשיעור מלא פי פרה. אבל להיפך, התבן,

דאי רבי שמעון, האמר: [לקמן במשנה עו ב] **לא אמרו כל השיעורין הללו** [שנשנו להלן, שעל אותן שיעורין חייבין] **אלא למצניעיהן בלבד**. כלומר רק סתם אנשים, שרגילים להצניע כשיעור הזה, הם חייבין עליו. אבל אדם עשיר, שאינו רגיל להצניעו, אינו חייב עליו אלא בשיעור יותר גדול.⁽¹¹⁾ שנינו במשנה: **וכל שאינו כשר להצניע**.

אמר רבי אלעזר: **הא מתניתין — דלא כרבי שמעון בן אלעזר**.

דתניא: **כלל אמר רבי שמעון בן אלעזר:** כל דבר שאינו כשר חשוב להצניעו, ואין מצניעין כמוהו. והוכשר לזה, לאדם אחד שהחשיבו והצניעו. **ובא אחר והוציאו — נתחייב זה במחשבה של זה!** שבגלל אותו אדם שהחשיבו והצניעו, חייבין כולם על הוצאתו.

ואילו מתניתין קתני שרק המצניעו חייב עליו, ואילו שאר בני אדם פטורין.

מתניתין:

המשנה מתחילה לבאר את השיעור של דברים שונים לענין חיוב הוצאה:

המוציא תבן, שיעורו הוא — כמלא פי פרה. כי תבן הוא מאכל פרה, ולפיכך שיעורו בה, שאינו חייב עד שיוציא תבן כשיעור שהפרה יכולה למלא את פיה.

1. רש"י. והריטב"א מפרש דלחים חזי נמי לגדי, ומכל מקום משערין באדם, לפי שכל דבר

11. תוס' בד"ה הא, דייקו רש"י בסוגיין מפרש כן, אולם לקמן [עו ב] מפרש רש"י שיטת רבי שמעון בדרך אחרת, עיי"ש.

ששיעורו קטן מהעצה, משלים לעצה לשיעור מלא פי גמל.

גמרא:

ומבארין: מאי עצה?

אמר רב יהודה: תבן של מיני קטניות.

כי אתא רב דימי אמר: נחלקו אמוראי באדם המוציא תבן כמלא פי פרה, על מנת להאכילו לגמל. ששיעור זה אינו מספיק למלאות את פי הגמל:

רבי יוחנן אמר: חייב.

ריש לקיש אמר: פטור.

באורתא, בערב, אמר רבי יוחנן הכי דחייב. אבל לצפרא בבוקר הדר ביה, חזר בו ממה שחייבו, ואמר שהוא פטור.

אמר רב יוסף: שפיר עבד רבי יוחנן דהדר, שחזר בו ממה שחייבו. דהא לא חזי, לא ראוי השיעור הזה של מלא פי פרה לגמל.

אמר ליה אביי: אדרבה, כדמעיקרא, כמו שאמר רבי יוחנן תחילה שהוא חייב מסתברא. דהא חזי הכמות שהוציא לפרה. והרי הוא שיעור חשוב. ואף שהוציאו לצורך גמל לא נפקע שיעורו בשל כך!

אלא, כי אתא רבין, אמר: המוציא תבן כמלא פי פרה לצורך גמל – דכולי עלמא לא פליגי דחייב. כי, כאמור, יש בו שיעור, והרי הוא בכלל "הכשר להצניע ומצניעין כמוהו".

כי פליגי רבי יוחנן וריש לקיש, במוציא עצה כמלא פי פרה כדי להאכיל לפרה.

ואיפכא איתמר: רבי יוחנן אמר: פטור. ריש לקיש אומר: חייב.

ומבארין: רבי יוחנן אמר פטור, כי העצה אינה ראויה לאכילת פרה אלא ע"י הדחק, ואכילה ע"י הדחק לא שמה אכילה. ולכן אי אפשר לשער בשיעור של אכילת פרה, אעפ"י שהוציאה לצורך הפרה, אלא צריך לשער בשיעור אכילת גמל, שדרכו לאכול עצה, ובפחות מכמלא פי גמל פטור.⁽²⁾

וריש לקיש אמר חייב, דאכילה ע"י הדחק שמה אכילה. הילכך, אעפ"י שאם הוציא את העצה בסתמא צריך שיעור של אכילת גמל כיון שעיקרה עומדת לגמל, אבל מאחר שהוציאה לצורך פרה די באכילת פרה, שהרי נאכלת ע"י הדחק לפרה.

שינונו במשנה: עמיר כמלא פי מלה.

ומקשינן: והתניא: עמיר כגרוגרת?

לפרה לא אמרין דשיעורו בכל שהוא ככל מצניע, שזה דוקא אם דרך בני אדם להצניעו לאותו צורך שהוא הצניעו. אבל כאן אין מצניעין בשיעור כזה. שהרי אינו ראוי לא לפרה ולא לגמל, ובטלה דעתו אצל כל אדם. חי' הר"ן.

הראוי לאדם ולבהמה משערינן באדם ואפילו לקולא, כיון ששכיח יותר להאכילו לאדם [וצ"ל לשיטתו דיבשים ראויים רק לגדי].

2. ואפילו אם הצניעו לפני כן כדי להאכילו

וטומאת מדרס [ובפחות מזה אין בו אלא טומאת מגע, כל שיש בו שלש אצבעות על שלש אצבעות].

והשק, שעשוי מנוצה של עזים — שיעורו לטמא [בין טומאת מדרס ובין כל טומאה אחרת, וכן כל השנויים להלן], בארבעה על ארבעה טפחים.

והעור — בחמשה על חמשה.

והמפץ אריג עשוי מקנים — בששה על שישה.

ותני עלה: הבגד ששיעורו בשלשה טפחים והשק ששיעורו בארבעה מצטרפין. שהבגד משלים את שיעור השק, שאם יש משניהם יחד ארבעה טפחים, הוא מקבל טומאה [ולא להיפוך, שהשק אינו מצטרף להשלים לבגד לשלשה טפחים, שרק החמור מצטרף לקל ולא הקל לחמור].

וכמו כן השק והעור, וכן העור והמפץ — מצטרפין זה עם זה.

ודוקא בסדר האמור, כיון שהם דומים במהותם וראויים להתחבר זה עם זה. אבל הבגד והעור והשק והמפץ אינם מצטרפין זה עם זה, לפי שאינם ראויים להתחבר יחד, והמחברן בטלה דעתו אצל כל אדם.

ואמר רבי שמעון: מה טעם מצטרפין? (4) משום דראויין ליטמא מושב. שאם קיצץ משנים [כסדר האמור] וחיברם יחד כדי

ומתצינן: אידי ואידי — חד שיעורא הוא. שמלא פי טלה הוא כגרוגרת. (3)

שנינו במשנה: עלי שום ועלי בצלים, לחים — כגרוגרת, ויבשים — כמלא פי הגרי, ואין מצטרפין זה עם זה מפני שלא שוו בשיעוריהן.

אמר רבי יוסי בר חנינא: אין מצטרפין לחמור שבהן. דבר אשר שיעורו גדול, שהוא הקל, אינו מצטרף להשלים את החמור, דהיינו את מי ששיעורו קטן ממנו, שהרי הוא [הקל] פחות חשוב ממנו.

כגון, העצה אינה מצטרפת עם התבן להשלים למלא פי פרה.

אבל מצטרפין לקל שבהן. שהדבר החמור, אשר הוא חשוב יותר, מצטרף להשלים את הקל, החשוב פחות.

וכגון, התבן החמור מצטרף עם העצה הקל להשלים למלא פי גמל.

והוינן בה: וכי כל הדברים דלא שוו בשיעוריהו — מי מצטרפין כלל? והרי אפילו חמור לקל לא מצטרפים היכא שאינם שווים בשיעורם!?

והראיה: והתנן במסכת כלים:

הבגד — מטמא טומאת מדרס כשיש בו שלשה טפחים על שלשה טפחים, שאז הוא ראוי למשכב, אם יחדו למשכב ושכב עליו הזב הרי הוא נעשה אב הטומאה משום

מצטרפין, שהרי כיון שחיברן יחד וראוי לישב עליו דין הוא שיקבל טומאת מדרס, ככל דבר המיוחד לשיבה. דהא אפילו גוש שאור שיחדו לשיבה טמא מדרס.

אלא, שאלת רבי שמעון היא לענין טומאת

3. והא דנקט כמלא פי טלה ולא נקט כגרוגרת, משום דבעי לאשמעינן למה נתנו חכמים שיעור זה הואיל והוא מאכל הטלה. תוד"ה אידי.

4. לענין טומאת מדרס לא צריך טעם למה

להצטרף לדוגמא. שלפעמים נוח לאדם שהתכן והעצה [וכל השנויים במשנה] יהיו מחוברים יחד. וכגון שהוא מוכר מינים אלו, ומניח אותם בחלון לראוה, והוא מעדיף שיהיו מחוברים יחד, כדי שלא יתפזרו ברוח. שכיון שכל אחד לעצמו הוא דבר קטן הרי הם עשויים להתפזר ברוח. הילכך הם מצטרפים לענין הוצאת שבת.

מתניתין:

המוציא אוכלים כגרוגרת – חייב חטאת.

ומצטרפין זה עם זה, אוכל אחד עם חברו לשיעור גרוגרת, מפני ששני בשיעוריהן. שכל מאכלי בני אדם שיעורם כגרוגרת.

חזין מקליפתן, שאינן אוכל ולכן אינם מצטרפין לאוכל להשלים לשיעור גרוגרת.

וכמו כן גרעיניהן, ועוקציהן זנבות הפרי,

לעשות מהם טלאי למרדעת החמור, הרי חתיכה זו מקבלת טומאת מדרס אם יש בה טפח על טפח, כאילו היה מכל מין בלבד טפח על טפח [שזהו השיעור ביחדו לטלאי].

וטעמו של דבר, כיון שאנשים אינם מקפידים בכך שהטלאי מורכב משני מינים. ומאחר שמצינו ששני מינים משמשים יחד לאותה מטרה, לכן הם מצטרפים לטומאת מדרס [עפ"י מהר"ם].⁽⁵⁾

ודייקנין: טעמא דמצטרפין, משום דראויין ליטמא ביחד מושב. שיכולים לשמש ביחד כמרדעת לחמור הטמאה בטומאת מושב.

אבל אם אין ראוי ליטמא ביחד בטומאת מושב, כלומר, לולי הטעם הזה, לא היו מצטרפין, ואפילו לא חמור לקל.

ואם כן, כיצד אמר רבי יוסי בר חנינא לענין שבת דמצטרפין?⁽⁶⁾

ומתרינין: אמר רבא: הכא נמי, חזיא

הילכך אעפ"י שכאן לגבי טומאת מת [עייין הערה קודמת לדעת תוס' דהכא מיירי לענין טומאת מת] אין שיעוריהן שוין, מכל מקום הם מצטרפין, כיון שמצינו במקום אחד ששיעורן שוה.

וכן הא דקאמר רבא דהכא נמי חזי לדוגמא, היינו שמצינו במקום אחד ששיעורן שוה, שכל אחד מהם אם הצניעו לדוגמא חייב עליו בכל שהוא. וכדתנן בריש פרק המצניע. הילכך, מצטרפין אפילו במקום שאינם שוים בשיעורם.

6. הקושיא היא מצירוף של עלי שום לחים ויבשים שאינם משמשים ביחד. דיבשים לא חזי לאדם, ולחים הואיל וראויים לאדם הרי הם עומדים לכך, וכאילו אין ראויים לבהמה. חי

מת, וקאי אשק ועור, שבהם השיעור האמור במשנה הוא נמי לענין שאר טומאות והיכא דלא יחדן למדרס, ועל זה קבעי למה מצטרפין. תוס' ד"ה ואמר.

5. הקשו בתוס' ד"ה הואיל, למה צריך להביא ראיה על כך שיש להם שימוש ביחד? והרי כאן גופא הם ראויים יחד למדרס, שהרי לכן נקט דוקא בסדר הזה דבגד ושק, ושק עור, לפי שהן ראויין להתחבר יחד ולשמש למדרס, ובמה עדיף צירוף לגבי טלאי מצירוף לגבי מדרס?

וביארנו כונת רבי שמעון באופן אחר: שהואיל ולענין טומאת מושב שוים כולן בשיעוריהן, דהיינו שאם יקצע מכל אחד מהם בנפרד כדי לעשות טלאי למרדעת חמור יהא שיעורו בטפח,